

Dostęp do wymiaru sprawiedliwości w sprawach środowiskowych – standardy międzynarodowe i unijne

Małgorzata Kwiędacz-Palosz i Janusz Buszkowski

Fundacja ClientEarth Prawnicy dla Ziemi

Warszawa, 14 października 2019 r.

ClientEarth – kim jesteśmy?

- organizacja non-profit zajmująca się prawem środowiska
- łącząc prawo, naukę i politykę publiczną działamy na rzecz środowiska naturalnego
- zmiany klimatyczne, energia, demokracja środowiskowa, ochrona przyrody, lasy i zdrowie
- na rzecz poprawy dostępu do wymiaru sprawiedliwości w UE

Prawo na rzecz bardziej zielonej Europy

Zdobywanie wiedzy i doświadczenia
Wymiana dobrych praktyk
Poprawa dostępu do wymiaru
sprawiedliwości w sprawach
dotyczących ochrony środowiska

W ramach projektu A2J EARL finansowanego
przez Komisję Europejską w ramach projektu LIFE.

Obwieszczenie Komisji w sprawie dostępu do wymiaru sprawiedliwości w dziedzinie ochrony środowiska (2017/C 275/01)

Zapewnienie osobom prywatnym i organizacjom pozarządowym dostępu do wymiaru sprawiedliwości zgodnie z konwencją z Aarhus jest, obok wypełnienia międzynarodowego zobowiązania, **ważnym narzędziem umożliwiającym państwom członkowskim skuteczniejsze wykonywanie unijnych przepisów ochrony środowiska bez potrzeby interwencji ze strony Komisji.**

Cele projektu

Lepsza implementacja i stosowanie europejskiego prawa ochrony środowiska dzięki efektywnemu dostępowi do sprawiedliwości:

- podnoszenie świadomości co do istniejących już przepisów oraz orzecznictwa
- budowanie świadomości
- wyjaśnienie wyzwań oraz przeszkód związanych z dostępem do sprawiedliwości na poziomie UE oraz w państwach członkowskich
- informacja o możliwościach pokonania istniejących przeszkód prawnych

Działania w ramach projektu

1. Newsletter
2. Baza prawników działających w interesie publicznym
3. Praktyczny podręcznik zawierający orzecznictwo TSUE oraz zalecenia Komitetu ds. Przestrzegania Konwencji z Aarhus
4. Toolkit – syntetyczne informacje na temat dostępu do wymiaru sprawiedliwości w sprawach środowiskowych

5. Cyfrowa platforma informacyjna umożliwiającą zadanie pytania prawnikom

6. Webinar

W j. angielskim w dniu 17.10.2019 r. godz. 12:30-14:00 - “Zaskarżanie działań szkodzących środowisku – art. 9.2 Konwencji z Aarhus”

7. Szkolenia

8 szkoleń w największych Polskich miastach w 2019 r.
szkolenia prowadzone przez ClientEarth oraz ekspertów

Marzec 2020 r. – konferencja podsumowująca w Brukseli

**Zgodność tzw.
specustawy węglowej z
Konwencją z Aarhus
oraz prawem unijnym:
dyrektywa EIA i SEA**

Konwencja o Dostępie do Informacji, Udziale Społeczeństwa w Podejmowaniu Decyzji oraz Dostępie do Sprawiedliwości w Sprawach Dotyczących Środowiska, tzw. Konwencja z Aarhus

- podpisana - 25.06.1998 r.; weszła w życie – 30.10.2001 r.
- 47, w tym UE
- nie jest to „zwykła” konwencja z dziedziny ochrony środowiska
- krok naprzód także w rozwoju demokracji
- zobowiązania wobec społeczeństwa
- Polska ratyfikowała w 2001 r.; 2003 r. opublikowano (Dz. U. Nr 78, poz. 706)
- 1998 r. UE podpisała; 2005 r. zatwierdziła

Struktura Konwencji

- Cel – prawo do środowiska (art. 1) : W celu przyczynienia się do ochrony prawa każdej osoby, z obecnego oraz przyszłych pokoleń, **do życia w środowisku odpowiednim dla jej zdrowia i pomyślności**, każda ze Stron zagwarantuje, w sprawach dotyczących środowiska, uprawnienia do dostępu do informacji, udziału społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępu do wymiaru sprawiedliwości zgodnie z postanowieniami niniejszej konwencji.
- Definicje (art.2)
- Postanowienia ogólne (art.3): zakaz dyskryminacji (art.3.9)
- Dostęp do informacji (art.4 i 5)
- **Udział społeczeństwa w podejmowaniu decyzji** (art.6, 7 i 8)
- **Dostęp do wymiaru sprawiedliwości** (art.9)
- Kontrola przestrzegania (art.15)

Filary = cele Konwencji

- Zapewnienie dostępu do informacji dotyczących środowiska (**I filar**);
 - Bierne udostępnianie (art.4)
 - Aktywne udostępnianie (art.5)
- Zapewnienie udziału społeczeństwa w procesach decyzyjnych rzutujących na środowisko (**II filar**);
 - **Decyzje indywidualne (art.6) +GMO (art.6bis)**
 - **Plany i programy oraz polityki (art. 7)**
 - Akty prawne (art.8)
- Zagwarantowanie dostępu do sprawiedliwości = dostępu do procedur odwoławczych i sądowych (**III filar**) (art. 9)
 - W związku z prawem do informacji
 - **W związku z udziałem społeczeństwa**
 - **W związku z naruszeniem prawa ochrony środowiska**

art. 6 - udział społeczeństwa w podejmowaniu decyzji dotyczących konkretnych przedsięwzięć

- w odniesieniu do decyzji o wydaniu pozwolenia na podjęcie planowanych przedsięwzięć wymienionych w załączniku I
- 16. Kamieniołomy i górnictwo odkrywkowe tam, gdzie powierzchnia miejsca wydobywania przekracza 25 hektarów, lub wydobywanie torfu tam, gdzie powierzchnia miejsca wydobywania przekracza 150 hektarów.
- decyzji co do planowanych przedsięwzięć nieobjętych zakresem załącznika I, które mogą mieć znaczące oddziaływanie na środowisko

- art. 7 - udział społeczeństwa w odniesieniu do planów, programów i wytycznych polityki mających znaczenie dla środowiska
- Szerzej niż dyrektywa SEA - które potencjalnie mogą powodować znaczący wpływ na środowisko
- Obowiązkowy udział, a nie ocena

decyzja o utworzeniu obszaru specjalnego przeznaczenia

- zalecenia Komitetu ds. Przestrzegania Konwencji z Aarhus
- kwestia taka musi zostać rozstrzygnięta na podstawie kontekstu, z uwzględnieniem funkcji prawnych i skutków danej decyzji, a jej oznaczenie zgodnie z prawem krajowym Strony nie jest rozstrzygające.
- zaskarżona decyzja w sprawie parku przemysłowego i energetycznego ma: bardziej charakter działalności strefowej, tj. decyzji określającej, że na określonym wyznaczonym terytorium mogą być prowadzone pewne szerokie rodzaje działalności (a inne rodzaje nie), co oznaczałoby ściślejsze powiązanie z art. 7.

- decyzja określa teren objęty zamierzoną działalnością, oznaczenie nieruchomości nią objętych, rodzaj zamierzonej działalności czy warunki i zasady zagospodarowania terenu
- **zasadne wydaje się przypisanie jej charakteru planu lub programu z art. 7 Konwencji**
- do czasu wprowadzenia obszaru specjalnego przeznaczenia do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego nie stosuje się tego planu w zakresie w jakim jest on sprzeczny z decyzją

procedury umożliwiające udział społeczeństwa

- zapewnić rozsądne ramy czasowe gwarantujące dostateczny okres czasu na poinformowanie społeczeństwa i efektywne uczestniczenie,
- skuteczny udział zapewniony na tyle wcześnie, że wszystkie warianty będą jeszcze możliwe
- uwzględnienie wyników udziału społeczeństwa w procesie wydawania takiego aktu

dostęp do wymiaru sprawiedliwości – art. 9 ust. 2 Konwencji

Każda ze Stron zapewni, w ramach krajowego porządku prawnego, że **członkowie zainteresowanej społeczności**: (a) mający wystarczający interes lub, alternatywnie, (b) powołujący się na naruszenie uprawnień, jeżeli przepisy postępowania administracyjnego Strony wymagają tego jako przesłanki, mają **dostęp do procedury odwoławczej przed sądem lub innym niezależnym i bezstronnym organem powołanym z mocy ustawy, dla kwestionowania legalności z przyczyn merytorycznych lub formalnych każdej decyzji, działania lub zaniechania w sprawach regulowanych postanowieniami art. 6.**

art. 9 ust. 3 Konwencji

- decyzja jest działaniem władz publicznych naruszających postanowienia prawa krajowego w dziedzinie środowiska
- konieczność zapewnienia „członkom społeczeństwa” procedury odwoławczej
- „w dziedzinie środowiska” - obejmuje wszystkie ustawy uchwalone zgodnie z jakąkolwiek polityką, dotyczącą na przykład obszarów takich jak m.in. wydobywanie i eksploatacja kopalin, kwestie energetyczne, która może odnosić się w ogólności do środowiska, pomagać je chronić, szkodzić mu lub wywierać inne oddziaływania

Komitet ds. Przestrzegania Konwencji z Aarhus (Aarhus Convention Compliance Committee)

- 9 członków, wybieranych w drodze konsensusu, na kadencje 6-letnie
- rozpoznawanie zgłoszeń Stron Konwencji, odesłań Sekretariatu i **powiadomień ze społeczeństwa**
- przygotowywanie raportów na temat przestrzegania Konwencji na wniosek Spotkania Stron
- monitorowanie, ocena i ułatwianie wdrażania i zgodności obowiązkami sprawozdawczymi Stron Konwencji

- dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko (tzw. dyrektywa EIA)
- dyrektywa 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (tzw. dyrektywa SEA)

art. 2 ust. 1 dyrektywy EIA zobowiązuje Państwa do zapewnienia podlegania przedsięwzięć mogących powodować znaczne skutki w środowisku, m.in. z powodu ich lokalizacji, wymogowi uzyskania zezwolenia na inwestycję i oceny w odniesieniu do ich skutków, przed udzieleniem zezwolenia

art. 6 ust. 4 dyrektywy EIA, który zobowiązuje Państwa do zapewnienia zainteresowanej społeczności udziału w procedurach podejmowania decyzji dotyczących środowiska kiedy właściwy organ dysponuje wszystkimi opcjami, zanim podjęta zostanie decyzja w sprawie wniosku o zezwolenie na inwestycję

- artykuł 11 dyrektywy - PC mają obowiązek zapewnić, aby zainteresowana społeczność *„miała dostęp do procedury odwoławczej przed sądem lub innym niezależnym i bezstronnym organem ustanowionym ustawą, by zakwestionować materialną lub proceduralną legalność decyzji, działań lub zaniechań, z zastrzeżeniem przepisów niniejszej dyrektywy dotyczących udziału społeczeństwa”*
- PC - na jakim etapie może nastąpić zaskarżenie

Zgodność z Dyrektywą SEA

- **Podstawowe źródła prawa:**

- **Prawo UE:**

- **Dyrektywa 2001/42/EC** w sprawie oceny oddziaływania pewnych planów i programów na środowisko

- **Prawo krajowe:**

- **USTAWA** z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko

Zgodność z Dyrektywą SEA

- **Cel dyrektywy:** zapewnienie wysokiego poziomu ochrony środowiska i przyczynienie się do uwzględniania aspektów środowiskowych w przygotowaniu i przyjmowaniu planów i programów w celu wspierania stałego rozwoju, poprzez zapewnienie, że zgodnie z niniejszą dyrektywą dokonywana jest ocena wpływu na środowisko niektórych **planów i programów, które potencjalnie mogą powodować znaczący wpływ na środowisko.**
- **Plany i programy:** oznaczają plany i programy, w tym współfinansowane przez Wspólnotę Europejską, jak również **wszelkie ich modyfikacje:**
 - (i) przygotowywane lub przyjmowane przez organ na poziomie krajowym, regionalnym lub lokalnym lub przygotowywane przez organ do przyjęcia za **pośrednictwem procedury ustawodawczej** przez parlament lub rząd, i
 - (ii) wymagane przez przepisy ustawowe, wykonawcze lub administracyjne

Zgodność z Dyrektywą SEA

Czy ramy inwestycyjne ze specustawy węglowej podlegają Dyrektywie SEA?

Ocenę oddziaływania przeprowadza się co do wszystkich planów i programów przygotowywanych:

- (i) m.in. dla energetyki, przemysłu, planów zagospodarowania przestrzennego i użytkowania gruntu
- (ii) ustalających ramy dla przyszłego zezwolenia na inwestycję
- (iii) dotyczących projektów wymienionych w załącznikach I i II do dyrektywy 85/337 EWG, m . in. przedsięwzięcia z zakresu „przemysłu wydobywczego”

Jeżeli ww. plany i programy określają użytkowanie małych obszarów na poziomie lokalnym lub wprowadza się niewielkie modyfikacje planów i programów, to oceny wpływu na środowisko dokonuje się wtedy, gdy mogą potencjalnie powodować znaczący wpływ na środowisko.

Zgodność z Dyrektywą SEA

SEA przeprowadza się:

- Przed formalną akceptacją planu lub programu, tj. w fazie ich przygotowywania, a przy ich opracowywaniu należy wziąć pod uwagę aspekty środowiskowe (art. 3 i 8 dyrektywy SEA).
- Należy w ramach postępowania przedstawić ocenę uzasadnionych rozwiązań alternatywnych (art. 5 dyrektywy SEA).
- Właściwym organom i społeczeństwu zapewnia się wczesną i realną możliwość wyrażenia opinii o projektach planów i programów (przez ich przyjęciem) (art. 6 Dyrektywy SEA)

Zgodność z Dyrektywą SEA

Zgodnie z przepisami ustawy o.o.ś., organ opracowujący projekt dokumentu powinien, między innymi:

- podać do publicznej wiadomości informację o przystąpieniu do jego opracowywania, udostępnić dokumentację (w tym projekt dokumentu wraz z prognozą) do wglądu
- umożliwić składanie uwag i wniosków oraz
- rozpatrzyć je, a także przedstawić informację o tym, w jaki sposób i w jakim zakresie te uwagi i wnioski zostały wzięte pod uwagę

Zgodność z Dyrektywą SEA

Trzy poziomy, na których można by przeprowadzić SEA ram inwestycyjnych przewidzianych w tzw. specustawie węglowej:

- procedura prawodawcza dla wydania **rozporządzenia Rady Ministrów** określającego złoża węgla kamiennego lub brunatnego o podstawowym znaczeniu dla gospodarki narodowej wraz ze wskazaniem ich lokalizacji
- postępowanie w/s wydania **decyzji o utworzeniu obszaru specjalnego przeznaczenia**
- postępowanie w/s zmiany lub uchwalenia **aktu z zakresu planowania przestrzennego** w celu wprowadzenia obszaru specjalnego przeznaczenia.

Zgodność z Dyrektywą SEA

SEA a dostosowanie aktów planistycznych do decyzji o ustanowieniu obszaru specjalnego przeznaczenia

1. Brak aktu planowania przestrzennego – uchwalenie planu podlegające SEA
2. Decyzja wbrew aktowi planowania przestrzennego – zmiana planu podlegająca ponownej SEA

Efekt:

- brak zapewnienia udziału społeczeństwa i właściwych organów przed momentem przyjęcia planu i programu
- Wyniki SEA nie zostaną uwzględnione w planie lub programie, nie zostaną wzięte pod uwagę aspekty środowiskowe ujawnione w SEA
- Rozwiązanie alternatywne nie będzie mogło zostać wzięte pod uwagę
- Iluzoryczność SEA
- Brak możliwości pominięcia SEA

Zgodność z Dyrektywą SEA

REKOMENDACJE

- Należałoby uregulować związek SEA z ramami inwestycyjnymi wprowadzanymi przez specustawę węglową
- Najlepiej byłoby SEA zintegrować z procedurą legislacyjną dla wydania rozporządzenia RM albo z postępowaniem w sprawie decyzji o ustaleniu obszaru sp. przezn.
- Należy wyłączyć konieczność przeprowadzania SEA w toku postępowania dot. planu miejscowego w następstwie ustalenia obszaru specjalnego przeznaczenia.

Dziękujemy za uwagę

Małgorzata Kwiedacz-Palosz
Lawyer, Environmental Democracy
t. +48 22 307 01 84

mkwiedacz@clientearth.org

Janusz Buszkowski
Lawyer, Energy Poland
t. +48 22 307 71 52

jbuszkowski@clientearth.org

„Specustaw węglowa”
– podstawowe
założenia projektu
a przepisy obecne

r. pr. Miłosz Jakubowski

Procedura wydania koncesji na wydobywanie węgla kamiennego i brunatnego – przepisy obecne

- Przed udzieleniem koncesji na wydobywanie kopalin należy uzyskać **decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach** (art. 72 ust. 1 pkt 4 u.o.o.ś.); w chwili złożenia wniosku o koncesję inwestor powinien dysponować **ostateczną** decyzją o środowiskowych uwarunkowaniach (art. 72 ust. 4 u.o.o.ś.).
- W postępowaniu poprzedzającym wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach *kryterium oceny lokalizacji przedsięwzięcia jest **nienaruszenie** zamierzoną działalnością **przeznaczenia nieruchomości określonego w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego**, jeżeli plan ten został uchwalony, oraz w odrębnych przepisach* (art. 80 ust. 3 u.o.o.ś.).
- Przed 29 sierpnia 2018 – **nienaruszanie ustaleń**, przed 1 stycznia 2015 r. – **zgodność z ustaleniami**.
- *W odniesieniu do pozostałych przedsięwzięć realizowanych w oparciu o przepisy p.g.g., takich chociażby jak wydobywanie kopalin ze złóż, nie jest konieczne stwierdzenie zgodności z ustaleniami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, a jedynie, że **przedsięwzięcie nie narusza ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego**. Dla stwierdzenia braku sprzeczności nie są konieczne ustalenia w planie wskazujące na dopuszczalność takiej działalności* (WSA w Gdańsku, sygn. II SA/Gd 379/17).

Procedura wydania koncesji na wydobycie węgla kamiennego i brunatnego – przepisy obecne

- Zgodnie z p.g.g. w postępowaniu koncesyjnym uwzględnia się nie tylko treść MPZP, ale w przypadku jego braku – studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy:

Art. 7.

1. Podejmowanie i wykonywanie działalności określonej ustawą jest dozwolone tylko wówczas, jeżeli nie naruszy ona przeznaczenia nieruchomości określonego w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego oraz w odrębnych przepisach.

2. W przypadku braku miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego podejmowanie i wykonywanie działalności określonej ustawą jest dopuszczalne tylko wówczas, jeżeli nie naruszy ona sposobu wykorzystywania nieruchomości ustalonego w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w odrębnych przepisach.

Art. 29.

*1. Jeżeli zamierzona działalność (...) uniemożliwiłaby wykorzystanie nieruchomości lub obszarów morskich Rzeczypospolitej Polskiej **zgodnie z ich przeznaczeniem określonym odpowiednio przez miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, plany zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej lub przepisy odrębne, a w przypadku braku tych planów** - uniemożliwiłaby wykorzystanie nieruchomości lub obszarów morskich Rzeczypospolitej Polskiej w sposób określony w **studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy lub w przepisach odrębnych, organ koncesyjny odmawia udzielenia koncesji.***

Procedura wydania
koncesji na
wydobywanie węgla
kamiennego i
brunatnego –
przepisy obecne –
uzgodnienie wójta,
burmistrza,
prezydenta miasta

- Udzielenie koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż (poza granicami obszarów morskich RP) wymaga uprzedniego **uzgodnienia** z właściwym miejscowo wójtem, burmistrzem lub prezydentem miasta (art. 23 ust. 2a p.g.g.).
- Uzgodnienie – wiążąca forma współdziałania organów.
- *Kryterium uzgodnienia jest nienaruszanie zamierzoną działalnością przeznaczenia lub sposobu korzystania z nieruchomości określonego w sposób przewidziany w art. 7.*

Procedura wydania
koncesji na
wydobywanie węgla
kamiennego i
brunatnego –
przepisy obecne –
realizacja
przedsięwzięcia
wbrew woli gminy

Art. 12 ust. 3 u.p.z.p.

Wprowadzenie kopalni jako inwestycji
celu publicznego o znaczeniu
ponadlokalnym do:

- a) planu zagospodarowania
przestrzennego województwa;
- b) rządowego programu służącego
realizacji inwestycji celu publicznego o
znaczeniu krajowym, przyjętego w drodze
rozporządzenia Rady Ministrów.

Wojewoda wzywa gminę do uchwalenia
studium lub jego zmiany w wyznaczonym
terminie.

Po upływie terminu wojewoda wydaje
zarządzenie zastępcze, które wywołuje
skutki prawne jak MPZP.

Zarządzenie zastępcze jest
rozstrzygnięciem nadzorczym na które
gminie przysługuje skarga.

Procedura wydania
koncesji na
wydobycie węgla
kamiennego i
brunatnego –
przepisy obecne –
zarządzenie zastępcze
wydawane na
podstawie p.g.g.

Art. 95.

1. **Udokumentowane złoża kopalin** oraz udokumentowane wody podziemne, w granicach projektowanych stref ochronnych ujęć oraz obszarów ochronnych zbiorników wód podziemnych, a także udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla, w celu ich ochrony **ujawnia się w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz planach zagospodarowania przestrzennego województwa.**
2. W terminie do 2 lat od dnia zatwierdzenia dokumentacji geologicznej przez właściwy organ administracji geologicznej obszar udokumentowanego złoża kopaliny oraz obszar udokumentowanego kompleksu podziemnego składowania dwutlenku węgla obowiązkowo **wprowadza się do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.**
3. W terminie 6 miesięcy od dnia zatwierdzenia dokumentacji geologiczno-inwestycyjnej złoża węglowodorów przez właściwy organ administracji geologicznej obszar udokumentowanego złoża węglowodorów obowiązkowo wprowadza się do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Koszty sporządzenia zmiany studium ponosi przedsiębiorca, który sporządził dokumentację geologiczno-inwestycyjną złoża węglowodorów.

Art. 96.

1. **Wojewoda wprowadza obszar udokumentowanego złoża kopaliny albo obszar udokumentowanego kompleksu podziemnego składowania dwutlenku węgla do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i wydaje w tej sprawie zarządzenie zastępcze:**

1) **po upływie terminu określonego w art. 95 ust. 2 albo**

2) **w terminie 6 miesięcy od upływu terminu, o którym mowa w art. 95 ust. 3.**

2. **Zmiana studium sporządzona w trybie, o którym mowa w ust. 1, wywołuje skutki prawne takie jak studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.**

„Specustawa
węglowa” –
omówienie przepisów
projektu –
proponowane zmiany
w p.g.g.

Art. 42a.

1. Przed złożeniem wniosku o uzyskanie koncesji na wydobywanie węgla kamiennego lub węgla brunatnego ze złóż o podstawowym znaczeniu dla gospodarki narodowej jest wymagane uzyskanie decyzji o utworzeniu obszaru specjalnego przeznaczenia w zakresie wydobywania węgla kamiennego lub węgla brunatnego ze złóż o podstawowym znaczeniu dla gospodarki narodowej, zwanego dalej „obszarem specjalnego przeznaczenia”.
2. Złożami węgla brunatnego o podstawowym znaczeniu dla gospodarki narodowej są złoża węgla brunatnego o średniej miąższości pokładów większej niż 7 m., **których eksploatacja jest niezbędna dla zapewnienia bezpieczeństwa surowcowego państwa.**
3. Złożami węgla kamiennego o podstawowym znaczeniu dla gospodarki narodowej są złoża węgla kamiennego o charakterystyce określonej wyróżnikiem od 31 do 37 dla typów węgla kamiennego, określonych w normie PN-G-97002:2018-11, **których eksploatacja jest niezbędna dla zapewnienia bezpieczeństwa surowcowego państwa.**
4. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, złoża węgla kamiennego lub węgla brunatnego o podstawowym znaczeniu dla gospodarki narodowej, wraz ze wskazaniem ich lokalizacji, mając na uwadze zasadę racjonalnej gospodarki złożem oraz interes surowcowy państwa, a także potrzebę zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego.

„Specustawa
węglowa” –
omówienie przepisów
projektu –
proponowane zmiany
w p.g.g.

Art. 42c.

1. Decyzję o utworzeniu obszaru specjalnego przeznaczenia wydaje minister właściwy do spraw środowiska na wniosek podmiotu zamierzającego podjąć działalność, o której mowa w art. 42a ust. 1.

2. Stroną postępowania o utworzeniu obszaru specjalnego przeznaczenia jest wyłącznie podmiot, o którym mowa w ust. 1.

3. Decyzję o utworzeniu obszaru specjalnego przeznaczenia wydaje się po **zasięgnięciu opinii**:

1) Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Szefa Agencji Wywiadu – dotyczącej podmiotu zamierzającego ubiegać się o tę decyzję w zakresie, o którym mowa w art. 42d ust. 1 pkt 1;

2) ministra właściwego do spraw gospodarki złożami kopalin – w zakresie potrzeb bezpieczeństwa energetycznego kraju;

3) właściwego miejscowo wójta (burmistrza, prezydenta miasta) - w zakresie polityki przestrzennej gminy.

4. Organy, o których mowa w ust. 3, przedstawiają ministrowi właściwemu do spraw środowiska, opinie, nie później niż w terminie 14 dni od dnia otrzymania wniosku tego ministra o wydanie opinii.

5. Jeżeli organ, o którym mowa w ust. 3 pkt 3, nie wyda opinii w terminie 14 dni od dnia otrzymania wniosku uważa się, że wydał opinię pozytywną.

6. Organy, o których mowa w ust. 3 pkt 1, mogą odstąpić od uzasadnienia opinii ze względu na interes bezpieczeństwa państwa lub porządek publiczny.

7. W postępowaniach, przed organami, o których mowa w ust. 3 zażalenie przysługuje wyłącznie podmiotowi, o którym mowa w ust. 2.

8. W postępowaniu o utworzeniu obszaru specjalnego przeznaczenia oraz w postępowaniach przed organami, o których mowa w ust. 3, **przepisu art. 31 Kodeksu postępowania administracyjnego nie stosuje się.**

9. O wszczęciu postępowania o utworzeniu obszaru specjalnego przeznaczenia zawiadamia się właściwego miejscowo starostę i marszałka województwa.

„Specustawa węglowa” –
omówienie przepisów
projektu –
proponowane zmiany
w p.g.g.

Art. 42g.

Decyzja o utworzeniu obszaru specjalnego przeznaczenia określa:

- 1) teren objęty zamierzoną działalnością;
- 2) oznaczenie nieruchomości, objętych zamierzoną działalnością;
- 3) rodzaj zamierzonej działalności;
- 4) warunki i zasady zagospodarowania terenu;
- 5) informację, o której mowa w art. 42h ust. 1.

Art. 42h.

1. Decyzja o utworzeniu obszaru specjalnego przeznaczenia nie rodzi praw do terenu oraz nie narusza prawa własności i uprawnień osób trzecich.

2. Jeżeli w związku z decyzją o utworzeniu obszaru specjalnego przeznaczenia korzystanie z nieruchomości lub jej części w dotychczasowy sposób albo zgodnie z dotychczasowym przeznaczeniem stało się niemożliwe bądź istotnie ograniczone albo jeżeli wartość nieruchomości uległa obniżeniu właściciel albo użytkownik wieczysty może żądać od podmiotu, który uzyskał decyzję o utworzeniu obszaru specjalnego przeznaczenia odszkodowania za poniesioną rzeczywistą szkodę.

„Specustawa węglowa” –
omówienie przepisów
projektu –
proponowane zmiany
w p.g.g.

Art. 42i.

1. Decyzja o utworzeniu obszaru specjalnego przeznaczenia podlega natychmiastowemu wykonaniu.

2. Od decyzji, o której mowa w ust. 1 służy wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy, który wnosi się w terminie 7 dni od dnia doręczenia decyzji stronie.

3. Wniosek, o którym mowa w ust. 2 rozpatruje się w terminie 14 dni. Przepisu art. 135 Kodeksu postępowania administracyjnego nie stosuje się.

4. Do terminu, o którym mowa w ust. 3, nie wlicza się terminów przewidzianych w przepisach prawa do dokonania określonych czynności, okresów zawieszenia postępowania, okresów trwania mediacji oraz okresów opóźnień spowodowanych z winy strony albo z przyczyn niezależnych od organu.

5. W postępowaniu **przed organem wyższego stopnia** oraz przed sądem administracyjnym nie można uchylić decyzji o utworzeniu obszaru specjalnego przeznaczenia, w całości ani stwierdzić jej nieważności, gdy wadą dotknięta jest tylko część decyzji dotycząca części obszaru specjalnego przeznaczenia.

„Specustawa węglowa” –
omówienie przepisów
projektu –
proponowane zmiany
w p.g.g.

Art. 42k.

1. Decyzja o utworzeniu obszaru specjalnego przeznaczenia **wiąże właściwe organy** odpowiednio przy sporządzaniu, wydawaniu lub zmianie:

- 1) studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy;
- 2) miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego;
- 3) decyzji o pozwoleniu na budowę;
- 4) decyzji o zatwierdzeniu projektu budowlanego;
- 5) decyzji o pozwoleniu na wznowienie robót budowlanych;
- 6) decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego;
- 7) decyzji o warunkach zabudowy.

„Specustawa
węglowa” –
omówienie przepisów
projektu –
proponowane zmiany
w p.g.g.

Art. 42k.

2. Minister właściwy do spraw środowiska niezwłocznie doręcza właściwym miejscowo wojewodom kopie wydanych decyzji o utworzeniu obszaru specjalnego przeznaczenia.

3. W terminie roku od dnia, w którym koncesja na wydobywanie węgla kamiennego lub węgla brunatnego ze złóż o podstawowym znaczeniu dla gospodarki narodowej stała się ostateczna zmienia się miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, wprowadzając do niego obszar specjalnego przeznaczenia. W przypadku braku miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego sporządza się taki plan obejmujący obszar specjalnego przeznaczenia.

4. Jeżeli rada gminy nie zmieniła miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, poprzez wprowadzenie do niego obszaru specjalnego przeznaczenia lub nie sporządziła miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego ten obszar, w terminie o którym mowa w ust. 3, **wojewoda wprowadza obszar specjalnego przeznaczenia do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, a w przypadku jego braku, sporządza miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obejmujący obszar specjalnego przeznaczenia i wydaje w tych sprawach zarządzenie zastępcze w terminie 6 miesięcy od upływu terminu określonego w ust. 3. Przyjęty w tym trybie plan wywołuje takie skutki jak miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.** **Co ze studium? (MJ)**

5. W przypadku złożenia przez radę gminy skargi na zarządzenie zastępcze, o którym mowa w ust. 4, przepisy art. 92a ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym stosuje się odpowiednio.

6. Koszty wprowadzenia obszaru specjalnego przeznaczenia do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub sporządzenia projektu tego planu, o których mowa w ust. 3-4, ponosi podmiot, który uzyskał decyzję o utworzeniu obszaru specjalnego przeznaczenia.

7. Do czasu wprowadzenia obszaru specjalnego przeznaczenia do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego nie stosuje się miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy w zakresie w jakim są one sprzeczne z decyzją o utworzeniu obszaru specjalnego przeznaczenia.

„Specustawa węglowa” –
omówienie przepisów
projektu –
proponowane zmiany
w p.g.g.

Art. 42l.

1. Decyzję o utworzeniu obszaru specjalnego przeznaczenia **dołącza się do wniosku o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach**, o której mowa w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko oraz do wniosku o wydanie koncesji.

2. Jeżeli w terminie **2 lat** od dnia, w którym decyzja o utworzeniu obszaru specjalnego przeznaczenia stała się **ostateczna**, a podmiot, który uzyskał tę decyzję nie wystąpił z wnioskiem o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, **decyzja o utworzeniu obszaru specjalnego przeznaczenia wygasa**.

„Specustawa
węglowa” –
omówienie przepisów
projektu –
proponowane zmiany
w p.g.g.

Art. 42m.

1. Udzielenie koncesji na wydobywanie węgla kamiennego lub węgla brunatnego ze złóż o podstawowym znaczeniu dla gospodarki narodowej następuje w terminie 21 dni od dnia złożenia wniosku o udzielenie koncesji. Do terminu, o którym mowa w zdaniu poprzednim nie wlicza się terminów przewidzianych w przepisach prawa do dokonania określonych czynności, okresów zawieszenia postępowania, okresów trwania mediacji oraz okresów opóźnień spowodowanych z winy strony albo z przyczyn niezależnych od organu.
2. Udzielenie koncesji, o której mowa w ust. 1 nie wymaga uzgodnień, o których mowa w art. 23 ust. 1 pkt 3 i ust 2a pkt 1. *brak uzgodnienia z ministrem i z wójtem/burmistrzem/prezydentem (MJ)*
3. Nieuregulowany stan prawny nieruchomości objętych wnioskiem o udzielenie koncesji, o której mowa w ust. 1 lub brak danych w katastrze nieruchomości pozwalających na ustalenie danych osobowych, w szczególności adresu zamieszkania właściciela lub użytkownika wieczystego nieruchomości, nie stanowi przeszkody do wszczęcia i prowadzenia postępowania o udzieleniu koncesji na wydobywanie węgla kamiennego lub węgla brunatnego ze złóż o podstawowym znaczeniu dla gospodarki narodowej.
4. Przez nieuregulowany stan prawny należy rozumieć także sytuację, kiedy dotychczasowy właściciel lub użytkownik wieczysty nieruchomości nie żyje, a spadkobiercy nie wykazali prawa do spadku.
5. Do postępowania o udzielenie koncesji, której mowa w ust. 1 nie stosuje się art. 28 i – 28 l.
6. Do zawiadomień o decyzjach i innych czynnościach organu koncesyjnego **stosuje się przepis art. 49 Kodeksu postępowania administracyjnego**, przy czym **zawiadomienie o innych czynnościach podjętych w postępowaniach uważa się za dokonane po upływie siedmiu dni** od dnia, w którym nastąpiło publiczne obwieszczenie, inne publiczne ogłoszenie lub udostępnienie pisma w Biuletynie Informacji Publicznej.
7. Kopie decyzji o udzieleniu koncesji na wydobywanie węgla kamiennego lub węgla brunatnego ze złóż o podstawowym znaczeniu dla gospodarki narodowej minister właściwy do spraw środowiska niezwłocznie doręcza także właściwym miejscowo wojewodom.

„Specustawa
węglowa” –
omówienie przepisów
projektu –
proponowane zmiany
w u.o.o.ś.

w art. 80 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. W przypadku działalności określonej ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. - Prawo geologiczne i górnicze, innej niż przedsięwzięcia wymagające koncesji na poszukiwanie i rozpoznawanie złóż kopalin, kryterium oceny lokalizacji przedsięwzięcia jest nienaruszenie zamierzoną działalnością przeznaczenia nieruchomości określonego w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, jeżeli plan ten został uchwalony, oraz w odrębnych przepisach. **Przepisy rozdziału 1a działu III ustawy - Prawo geologiczne i górnicze stosuje się.**”

„Specustawa
węglowa” –
omówienie przepisów
projektu – przepisy
intertemporalne

Art. 3.

1. Do postępowań, o których mowa w art. 21 ust. 1 pkt 2 ustawy zmienianej w art. 1 oraz postępowań, o których mowa w art. 72 ust. 1 pkt 4 ustawy zmienianej w art. 2 **wszczętych i niezakończonych** przed dniem wejścia w życie przepisów wydanych na podstawie art. 42a ust. 4 ustawy zmienianej w art. 1 i dotyczących złóż węgla kamiennego lub węgla brunatnego o podstawowym znaczeniu dla gospodarki narodowej, **stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.**

2. Postępowania, o których mowa w ust. 1 zawiesza się do dnia uzyskania decyzji, o której mowa w art. 42a ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1.

3. Postępowania dotyczące uzgodnień, o których mowa w art. 23 ust. 1 pkt 3 i ust 2a pkt 1 ustawy zmienianej w art. 1, wszczęte i niezakończone przed dniem wejścia w życie przepisów wydanych na podstawie art. 42a ust. 4 ustawy zmienianej w art. 1 prowadzone w związku z udzieleniem koncesji na wydobywanie węgla kamiennego lub węgla brunatnego ze złóż o podstawowym znaczeniu dla gospodarki narodowej **umarza się.**

„Specustawa
węglowa” –
omówienie przepisów
projektu –
uzasadnienie

Przedmiot proponowanych zmian ma na celu **usunięcie przeszkód prawnych komplikujących** poszczególne etapy realizacji inwestycji polegającej na wydobywaniu węgla kamiennego lub węgla brunatnego ze złóż o podstawowym znaczeniu dla gospodarki narodowej. **Przeszkody te** utrudniają prawidłowe i sprawne prowadzenie postępowań administracyjnych w odniesieniu do wymienionych rodzajów działalności.

Wdrożenie w życie przedstawionych niniejszym projektem zmian (...) doprowadzi do **zmniejszenia ponoszonego przez przedsiębiorców ryzyka inwestycyjnego** związanego z wydobywaniem węgla kamiennego lub węgla brunatnego ze wskazanych złóż.

Zaproponowane zmiany **wychodzą naprzeciw postulatam przedsiębiorców** zajmujących się wydobywaniem węgla kamiennego lub węgla brunatnego ze złóż.

Wskazane preferencje, dzięki którym możliwe będzie szybsze i sprawne prowadzenie postępowań administracyjnych mających na celu realizację wymienionych inwestycji ma podstawowe znaczenie dla bezpieczeństwa energetycznego państwa.

Projekt ustawy nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

Projektowane przepisy nie będą miały wpływu na działalność mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorców.

Nie ma możliwości podjęcia alternatywnych w stosunku do uchwalenia projektowanej ustawy środków umożliwiających osiągnięcie zamierzonego celu.

Dziękuję za uwagę

Miłosz Jakubowski

+48 530 025 442

miłosz.jakubowski@frankbold.org

www.frankbold.pl

Bezpieczeństwo surowcowe Państwa a dostęp do wymiaru sprawiedliwości w sprawach środowiskowych – dyskusja wokół projektu tzw. specustawy węglowej

**Biblioteka Uniwersytetu Warszawskiego, sala 315, ul. Dobra 56/66, Warszawa,
14 października 2019 r.**

Seminarium jest częścią projektu „Prawo na rzecz bardziej zielonej Europy” finansowanego przez Komisję Europejską w ramach programu LIFE. Projekt ma na celu lepszą implementację i stosowanie prawa ochrony środowiska.

PROGRAM:

13.00 – 13.15 rejestracja uczestników

13.15 – 13.45 Otwarcie seminarium oraz przedstawienie projektu tzw. specustawy węglowej

- Wprowadzenie – r.pr. Miłosz Jakubowski, Fundacja Frank Bold
- Dyskusja

13.45 - 14.15 Konstytucja i zawarte w niej zasady a uzasadnienie projektu tzw. specustawy węglowej

- Wprowadzenie – r.pr. Beáta Filipcová, Sanecki, Kowalik, Filipcová Kancelaria Radców Prawnych
- Dyskusja

14.15 – 14.30 Przerwa na kawę

14.30 – 15.30 Dostęp do wymiaru sprawiedliwości w sprawach środowiskowych – standardy międzynarodowe i unijne

- Wprowadzenie – Małgorzata Kwiędacz-Palosz oraz adw. Janusz Buszkowski, Fundacja ClientEarth
- Dyskusja

15.30 – 16.00 Podsumowanie